

Ελληνική Δημοκρατία
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό
Ίδρυμα Ηπείρου

Κλινική Άσκηση στη Λογοπαθολογία 1

Ενότητα 7: Η Συμβουλευτική

Ταφιάδης Διονύσιος

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τμήμα Λογοθεραπείας

Κλινική Άσκηση στη Λογοπαθολογία 1

Ενότητα 7: Η Συμβουλευτική.

Ταφιάδης Διονύσιος

Εργαστηριακός Συνεργάτης

Ιωάννινα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Ηπείρου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σκοποί ενότητας

- Ανάλυση της φύσης και της αναγκαιότητας για συμβουλευτικής. Τρόποι εφαρμογής της και μέθοδοι εδραίωσης της κλινικής σχέσης.

Περιεχόμενα ενότητας

- Συμβουλευτική
- Στάδια Συμβουλευτικής
- Συναισθηματικές Αντιδράσεις
- Ομαδική Συμβουλευτική
- Παράγοντες Επιρροής

Συμβουλευτική

Συμβουλευτική (1 από 7)

- Η συμβουλευτική μπορεί να προσδιοριστεί και ως μια διαπροσωπική σχέση, που σαν σκοπό έχει την ανακούφιση του συναισθηματικού στρες, το οποίο οφείλεται σε επικοινωνιακές δυσλειτουργίες (Cornett & Chabon, 1988). Υπάρχουν πολλοί θεωρητικοί τρόποι σκέψης σχετικοί με την συμβουλευτική διαδικασία. Κάποιοι από τους πιο κοινούς περιλαμβάνουν τους συμπεριφορικούς (Skinner, 1953), τους ανθρωπιστικούς (Rogers, 1951) και τους γνωστικούς (Ellis, 1977) προσανατολισμούς.

Συμβουλευτική (2 από 7)

- Στην λογοθεραπευτική παρέμβαση, η συμβουλευτική διαδικασία είναι ένα απαραίτητο μέρος της θεραπείας και πραγματοποιεί πολλές σημαντικές λειτουργίες:
- Επιτρέπει στον κλινικό να παρέχει βασικές πληροφορίες στους ασθενείς και στις οικογένειές τους.

Συμβουλευτική (3 από 7)

- Προσφέρει ευκαιρίες στους ασθενείς να εκφράσουν λεκτικά τα συναισθήματα, τους φόβους και τις ανησυχίες τους.
- Χρησιμεύει ως ένα συναισθηματικά ενθαρρυντικό περιβάλλον, στο οποίο οι ασθενείς νιώθουν άνετα κάνοντας αλλαγές συμπεριφοράς και ύφους.

Συμβουλευτική (4 από 7)

- Η συμβουλευτική είναι ο τομέας της λογοθεραπείας που επικεντρώνεται στο άτομο και όχι στην δυσλειτουργία. Μια αποτελεσματική θεραπευτική σχέση πρέπει να χτιστεί με βάση την αμοιβαία εμπιστοσύνη, τον σεβασμό και την εκτίμηση (Biggs & Blocher, 1987). Θεραπευτής και θεραπευόμενος πρέπει να λάβουν υπόψη τους ότι το καλό του τελευταίου είναι το σημαντικότερο και κατ' επέκταση το ζητούμενο.

Συμβουλευτική (5 από 7)

- Η συμβουλευτική είναι μια επαναλαμβανόμενη διαδικασία και δεν πρέπει να θεωρείται σαν κάτι που γίνεται μία μόνο φορά. Ενσωματώνεται τόσο στις διαγνωστικές όσο και στις θεραπευτικές συνεδρίες. Σε ορισμένες περιπτώσεις η συμβουλευτική μπορεί να αποτελέσει η ίδια την θεραπευτική διαδικασία.

Συμβουλευτική (6 από 7)

- Η συμβουλευτική είναι μια σχέση και για να είναι επιτυχής μια σχέση πρέπει να τεθούν κάποια όρια (Stone & Olswang, 1989). Αυτό είναι ένα απαραίτητο πρώτο βήμα, γιατί τα όρια αυτά καθορίζουν τον ρόλο του καθενός, δηλαδή του θεραπευτή και του θεραπευόμενου, και διευκρινίζουν ποια θα είναι και ποια όχι τα μέρη της θεραπευτικής σχέσης.

Συμβουλευτική (7 από 7)

- Η θέσπιση συγκεκριμένων παραμέτρων εξυπηρετεί στη μείωση της ανησυχίας-άγχους ασθενών, των οποίων οι προσδοκίες είναι μπερδεμένες ή αβέβαιες. Συμπερασματικά, στο αρχικό στάδιο της παρέμβασης ο κλινικός είναι αρμόδιος να διαβεβαιώσει ότι τα όρια καθιερώνονται και γίνονται κατανοητά από τον ασθενή.

Στάδια Συμβουλευτικής

Στάδια Συμβουλευτικής (1 από 12)

- Η συμβουλευτική είναι μια δυναμική διαδικασία, η οποία συνεχίζεται καθ' όλη τη διάρκεια της θεραπείας. Καθώς η θεραπεία προχωράει, η φύση της συμβουλευτικής εξελίσσεται μέσω τριών κυρίως φάσεων.

Στάδια Συμβουλευτικής (2 από 12)

Καθιέρωση Θεραπευτικής Σχέσης

- Για να ξεκινήσει μια αποτελεσματική θεραπευτική σχέση ο κλινικός πρέπει να επιδείξει ορισμένες ιδιότητες. Οι ιδιότητες αυτές είναι θεμελιώδεις για την καθιέρωση μιας καλής σχέσης μεταξύ θεραπευτή και θεραπευόμενου. Οι ιδιότητες αυτές είναι:
- Ευαισθησία στα συναισθήματα και τις αντιλήψεις του ασθενή.

Στάδια Συμβουλευτικής (3 από 12)

Καθιέρωση Θεραπευτικής Σχέσης

- Σεβασμός στον ασθενή.
- Προσδιορισμός των συναισθημάτων του ασθενή.
- Αντικειμενικότητα σχετικά με τα προσωπικά του συναισθήματα προς τον ασθενή (π.χ μπορεί να είναι φιλικός αλλά όχι φίλος) (Shipley, 1997).

Στάδια Συμβουλευτικής (4 από 12)

- Μεταβίβαση των ενδεχομένως δυσάρεστων πληροφοριών με τρόπο ιδιαίτερα διακριτικό και λεπτό.
- Ικανότητα παρακίνησης του ασθενή να συμμετέχει ενεργά στη θεραπευτική διαδικασία.
- Προσεκτική ακρόαση των λεγομένων του ασθενή, προκειμένου να αντιληφθεί το μήνυμα που προσπαθεί να δώσει. Επιπλέον, με αυτό τον τρόπο επιτρέπει στον ασθενή να εξωτερικεύσει ευκολότερα τα συναισθήματά του.

Στάδια Συμβουλευτικής (5 από 12)

- Σε αυτή την πρώτη φάση, μια από τις κυριότερες ευθύνες του κλινικού είναι να παρέχει στον ασθενή και την οικογένειά του πληροφορίες. Οι πληροφορίες αυτές μπορεί να αναφέρονται στη φύση της επικοινωνιακής δυσλειτουργίας, πιθανές θεραπευτικές επιλογές, συγκεκριμένες θεραπευτικές τεχνικές, την πρόγνωση για την βελτίωση και το επίπεδο δέσμευσης, το οποίο η θεραπεία απαιτεί από τον ίδιο και την οικογένειά του.

Στάδια Συμβουλευτικής (6 από 12)

- Οι κλινικοί πρέπει να είναι ευαίσθητοι και προσεκτικοί ως προς το πλήθος των πληροφοριών που ο ασθενής ή η οικογένειά του μπορούν να αντέξουν σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

Στάδια Συμβουλευτικής (7 από 12)

Εφαρμογή της συμβουλευτικής παρέμβασης

- Αυτό είναι το στάδιο «εργασίας» στη σχέση θεραπευτή-θεραπευόμενου. Η εστίαση στη συμβουλευτική διαδικασία μετατρέπεται από έναν εκπαιδευτικό/ πληροφοριακό τρόπο σε έναν προσανατολισμό επίλυσης προβλήματος.

Στάδια Συμβουλευτικής (8 από 12)

Εφαρμογή της συμβουλευτικής παρέμβασης

- Οι δραστηριότητες της θεραπείας επικεντρώνονται κατευθείαν στα ελλείμματα του ασθενή και οι απαιτήσεις για την αλλαγή της συμπεριφοράς του γίνονται εντονότερες. Ο ασθενής ίσως αρχίσει να βιώνει συναισθήματα ευπάθειας και απογοήτευσης, τα οποία μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα την αποδιοργάνωση της θεραπείας.

Στάδια Συμβουλευτικής (9 από 12)

Εφαρμογή της συμβουλευτικής παρέμβασης

- Οι πιο κοινές εκδηλώσεις περιλαμβάνουν (1) διαρκή και επαναλαμβανόμενη αργοπορία στις συνεδρίες, (2) χρονολογική αποτυχία ολοκλήρωσης των εργασιών που είχε για το σπίτι, (3) άρνηση υλοποίησης ορισμένων δραστηριοτήτων χαρακτηρίζοντάς τες ως πολύ δύσκολες, (4) αρνείται/ «ξεχνάει» να επιχειρεί νέους τρόπους επικοινωνίας έξω από τον χώρο της θεραπείας.

Στάδια Συμβουλευτικής (10 από 12)

Εφαρμογή της συμβουλευτικής παρέμβασης

- Ο κλινικός πρέπει να αναγνωρίσει τα συναισθήματα στα οποία οφείλονται αυτές οι συμπεριφορές και να επικεντρωθεί στην επίλυσή τους. Σε αυτή τη φάση ο κλινικός αρχίζει να λειτουργεί με έναν όχι και τόσο καθοδηγητικό ρόλο.

Στάδια Συμβουλευτικής (11 από 12)

Ολοκλήρωση της θεραπευτικής σχέσης

- Σε αυτό το τελευταίο στάδιο ο κλινικός θέτει τις βάσεις για την ολοκλήρωση της σχέσης, προετοιμάζοντας τον ασθενή να γίνει αυτός ο θεραπευτής του εαυτού του. Οι συμβουλευτικές προσπάθειες επικεντρώνονται στην ενθάρρυνση του ασθενή να αναλάβει πλήρη ευθύνη για να διατηρήσει τις αλλαγές συμπεριφοράς που έχει καταφέρει το χρονικό διάστημα που διήρκεσε η θεραπεία του.

Στάδια Συμβουλευτικής (12 από 12)

Ολοκλήρωση της θεραπευτικής σχέσης

- Η συμβουλευτική θα πρέπει επίσης να εξασφαλίζει τη διαβεβαίωση ότι ο ασθενής ολοκληρώνει τη θεραπεία έχοντας γνήσια εννοιολογική κατανόηση και μια υγιή προοπτική εκτιμώντας τη φύση της επικοινωνιακής δυσλειτουργίας.

Συναισθηματικές Αντιδράσεις

Συναισθηματικές Αντιδράσεις (1 από 4)

- Οι ασθενείς και οι οικογένειές τους συχνά λαμβάνουν τη διάγνωση μιας επικοινωνιακής διαταραχής με μια μεγάλη αίσθηση απώλειας. Αυτή η αίσθηση απώλειας μπορεί να εκδηλωθεί μέσω ποικίλων συναισθηματικών απαντήσεων. Οι κλινικοί πρέπει με τη σειρά τους να γνωρίζουν τη σειρά των πιθανών συγκινήσεων που τόσο οι ασθενείς όσο και η οικογένειά τους μπορούν να δοκιμάσουν στα διαφορετικά στάδια της θεραπείας.

Συναισθηματικές Αντιδράσεις (2 από 4)

- Οι πιο κοινές αντιδράσεις, τις οποίες οι κλινικοί οφείλουν να αναγνωρίζουν και τις οποίες πρέπει να είναι προετοιμασμένοι να χειριστούν, είναι:
- Θλίψη
- Θυμός
- Κατάθλιψη
- Ενοχή

Συναισθηματικές Αντιδράσεις (3 από 4)

- Οι πιο κοινές αντιδράσεις, τις οποίες οι κλινικοί οφείλουν να αναγνωρίζουν και τις οποίες πρέπει να είναι προετοιμασμένοι να χειριστούν, είναι:
- Ντροπή
- Άγχος
- Ανεπάρκεια
- Απομόνωση

Συναισθηματικές Αντιδράσεις (4 από 4)

- Οι ασθενείς σπάνια εκφράζουν αυτά τα συναισθήματα απευθείας με λόγια. Συνεπώς, ο κλινικός πρέπει να είναι ένας καλός/ προσεκτικός παρατηρητής των μη λεκτικών αλλά και λεκτικών συμπεριφορών που μπορεί να αποτελούν ενδείξεις.

Συναισθηματικές Αντιδράσεις

Τεχνικές Συμβουλευτικής (1 από 4)

- Ένας από τους πρωταρχικούς στόχους της συμβουλευτικής είναι να βοηθήσει τους ασθενείς και τις οικογένειές τους να αντιμετωπίσουν την πραγματικότητα των επικοινωνιακών διαταραχών και να καλλιεργήσουν την άποψη ότι αποτελεί μόνο μια πλευρά της ταυτότητας του ασθενή.

Τεχνικές Συμβουλευτικής (2 από 4)

- Ο ρόλος του κλινικού είναι να βοηθήσει τους ασθενείς να αναλάβουν την ευθύνη για τη συμπεριφορά τους και τις αποφάσεις τους. Αυτός ο στόχος επιτυγχάνεται γενικά μέσω της εφαρμογής διαφόρων τεχνικών συμβουλευτικής.

Τεχνικές Συμβουλευτικής (3 από 4)

Η επιλογή συγκεκριμένων διαδικασιών εξαρτώνται από την προσωπικότητα τόσο του ασθενή όσο και του κλινικού, καθώς και τους περιορισμούς που επιβάλλονται από τις επικοινωνιακές διαταραχές.

- Απευαισθητοποίηση
- Χαλάρωση
- Αντερωτήσεις
- Αναδιατύπωση

Τεχνικές Συμβουλευτικής (4 από 4)

Άνοιχτές και έμμεσες ερωτήσεις

Παιχνίδι ρόλων

Παθητική ακρόαση

Σιωπή

Ομαδική Συμβουλευτική

Ομαδική Συμβουλευτική

- Κάποιοι λογοθεραπευτές συντονίζουν συνεδρίες που λειτουργούν ως ομάδες συναισθηματικής υποστήριξης για τους ασθενείς και τις οικογένειές τους. Οι κλινικοί χρειάζεται να γνωρίζουν για τη δυναμική των ομάδων, καθώς και για τα θέματα που τείνουν να προκύπτουν σε αυτό το περιβάλλον.

Παράγοντες Επιρροής

Παράγοντες Επιρροής (1 από)

- Υπάρχουν τουλάχιστον τρεις ευρείες κατηγορίες μεταβλητών που πρέπει να ληφθούν υπόψη σε αυτό το περιβάλλον της συμβουλευτικής: (1) κοινωνική-οικονομική κατάσταση, (2) πολιτιστικό/ εθνικό υπόβαθρο και (3) γλωσσικές διαφορές. Οι ασθενείς των κοινωνικο-οικονομικά ασθενέστερων τάξεων μπορούν αρχικά να προβληματίζονται για πρακτικά θέματα της καθημερινής ζωής που περιστρέφονται στο πώς να προσαρμόσουν τα μέσα στις ανάγκες τους και οικονομικά και προσωπικά.

Παράγοντες Επιρροής (2 από)

- Εκτός από τους κοινωνικό-οικονομικούς παράγοντες, η διαδικασία συμβουλευτικής ίσως να επηρεαστεί από τις γλωσσικές διαφορές των ασθενών με διαφορετικά υπόβαθρα. Αυτές οι διαφορές ενέχουν μη λεκτικές και λεκτικές πλευρές επικοινωνίας. Σε σχέση με τις μη λεκτικές συμπεριφορές, οι άπειροι κλινικοί μπορούν να υποθέσουν ότι συγκεκριμένες επικοινωνιακές συμπεριφορές ίσως έχουν καθολικές έννοιες.

Παράγοντες Επιρροής (3 από)

- Στη διαδικασία της συμβουλευτικής οι γονείς (ακροατές) είναι οι «δέκτες», ενώ οι σύμβουλοι είναι οι «πομποί». Η ακρόαση ενός γονέα είναι πιθανόν να έχει μεγάλη σημασία στη διαδικασία της επικοινωνίας. «Το να μη σε ακούνε», αποτελεί, από την πλευρά των γονέων, την πιο συχνή κριτική σε βάρος των επαγγελματιών. Η ακρόαση είναι βασικός άξονας της «συνεταιριστικής» εργασίας που υφίσταται μεταξύ των γονέων και του επαγγελματία.

Παράγοντες Επιρροής (4 από)

- Μέσα από την ακρόαση, συγκεντρώνονται οι απαραίτητες πληροφορίες γύρω από τις θέσεις και απόψεις του γονέα. Η ακρόαση στέλνει μηνύματα στο γονέα, αλλά και στα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας, ότι αξίζει να τους ακούν κι ότι η γνώμη τους έχει αξία για τη διαδικασία της επίλυσης των προβλημάτων και της λήψης αποφάσεων.

Βιβλιογραφία (1 από 2)

- Battle, D.E. (1997). Multicultural considerations in counseling communicatively disordered persons and their families. In T.A Crowe (Ed.), *Applications of counseling in speech-language pathology and audiology* (pp. 118-141). Baltimore: Williams & Wilkins.
- Battle, D.E. (1998). *Communication disorders in multicultural populations*. Boston: Butterworth-Heinemann.
- Biggs, D., & Blocher, D. (1987). *Foundations of ethical counseling*. New York: Springer.
- Cormier, L. S. & Hackney, H. (1999). *Counseling strategies and interventions*. Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
- Cornett, B.S. & Chabon, S.S. (1988). *The clinical practice of speech-language pathology*. New York: Merrill.
- Dale Naomi (1996), Τρόποι συνεργασίας με οικογένειες παιδιών με ειδικές ανάγκες, επιστημονική επιμέλεια: Καπετάνιος Βασίλειος, εκδόσεις Έλλην.
- Ellis, A. (1977). The basic clinical theory of rational-emotive therapy. In A. Ellis & R. Grieger (Eds.), *Handbook of rational-emotive therapy*. New York: Springer.
- Kubler-Ross, E. (1969). *On death and dying*. New York: Macmillan.
- Luterman, D. M. (1991). *Counseling the communicatively disordered and their families*. Austin, TX: Pro-Ed.

Βιβλιογραφία (2 από 2)

- McDonald, P. A., & Haney, M. (1997). *Counseling the older adult: A training manual in clinical gerontology*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Rogers, C. R. (1951). *Client-centered therapy*. Boston: Houghton Mifflin.
- Roy McConkey & Penny Price (1998). *Learning language in everyday settings*. London.
- ShIPLEY, K. G. (1997). *Interviewing and counseling in communicative disorders: Principles and procedures*. Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
- Skinner, B. F. (1953). *Science and human behavior*. New York: Macmillan.
- Stone, J. R., & Olswang, L. B. (1989). *The hidden challenge in counseling*. *Asha*, 31, 27-31.
- Sue, D. W., & Sue, D. (1999). *Counseling the culturally different: Theory and practice*. New York: John Wiley & Sons.
- Tanner, D. C. (1980). Loss and grief : Implications for the speech-language pathologist and audiologist. *Asha*, 22, 916-928.

Σημείωμα Αναφοράς

Ταφιάδης Δ. Κλινική άσκηση στη Λογοπαθολογία 1. ΤΕΙ
Ηπείρου. Διαθέσιμο από:

<http://eclass.teiep.gr/courses/LOGO135/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση-Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές [1] ή μεταγενέστερη. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, Διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη Δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Τέλος Ενότητας

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

